

SAAKNOMMER: CC 482/85

DELMAS

1986-09-18

DIE STAAT teen:

PATRICK MABUYA BALEKA EN 21

ANDER

VOOR:

SY EDELE REGTER VAN DIJKHORST EN

ASSESSORE: MNR. W.F. KRUGEL

PROF. W.A. JOUBERT

NAMENS DIE STAAT:

ADV. P.B. JACOBS

ADV. P. FICK

ADV. W. HANEKOM

NAMENS DIE VERDEDIGING:

ADV. A. CHASKALSON

ADV. G. BIZOS

ADV. K. TIP

ADV. Z.M. YACOOB

ADV. G.J. MARCUS

TOLK:

MNR. B.S.N. SKOSANA

KLAGTE:

(SIEN AKTE VAN BESKULDIGING)

PLEIT:

AL DIE BESKULDIGDES: ONSKULDIG

KONTRAKTEURS:

LUBBE OPNAMES

VOLUME 152

(Bladsye 7 541 - 7 586)

COURT RESUMES ON 18 SEPTEMBER 1986.

COURT : Before we start, I would like to make an announcement pertaining to the remarks made by Mr Bizos after I gave my judgment on the tapes. I did have a further look at the record. What I said in court was the following. My sentence was in fact accused no. 19 and no. 20 who attended and spoke at some of the meetings do not dispute that the tapes correctly record what they said. For clarity sake I have amended this to read as follows: In fact on behalf of accused no. 19 and no. 20 who attended and spoke at some of the (10) meetings, it was not disputed in cross-examination that the tapes correctly record what they said. This amendment will be reflected in the judgment which will appear in the record and this aspect does not either alter the result or the reasoning of that judgment.

MNR. FICK : U Edele, die Staat sal in sy argument verwys na die bladsye soos My Geleerde Vriend dit hier in die hof aangehaal het en waaroor die spesifieke bladsye handel. Die eerste aspek wat gemeld was, is bladsy 773, 775 en 1 001 van die Baleka saak en dit moes vergelyk geword het met (20) bladsy 541 en 664 van die Mashela saak. Dit sou handel, volgens My Geleerde Vriend oor wat sou gebeur het by die aankoms van hierdie getuie by die vergadering van 3 September in die Rooms-Katolieke Kerk.

HOF : Mag ek eers verneem of u die aansoek teenstaan?

MNR. FICK : Die Staat staan die aansoek teen.

HOF : Want anders luister ek 'n hele dag na u en vind dat u dit toestaan.

MNR. FICK : Nee, die Staat sal dit teenstaan. Eerstens bladsy 773 van die Baleka saak het My Geleerde Vriend (30)

verkeerd/...

verkeerd aangehaal. Hy verwys nie na die vergadering van 3 September nie, maar wel na die vergadering van 2 September. Bladsy 775 van die Baleka saak, al wat op hom voorkom, is in ooreenstemming met wat op bladsy 664 van die Mashela saak gesê word. Daar is niks teenstrydigs nie. Bladsy 541 van die Mashela saak waarna My Geleerde Vriend verwys handel glad nie met die vergadering van 3 September nie en bladsy 1 001 handel slegs met die woorde wat Esau sou geuiter het. Ek wil aan die hand doen dat hierdie geen teenstrydigheid is nie. (10)

Dan die tweede bewering handel oor die vraag of die getuie forseer sou gewees het om na hierdie vergadering te gaan en of daar enige teenstrydigheid in sy getuienis is met betrekking tot hierdie aspek van die twee sake. Die bladsye wat hier na verwys word is eerstens bladsy 775 van die Baleka saak en dan bladsye 663 tot 665 van die Mashela saak. Met respek, die kwessie van die sogenaamde "force" wat gebruik was, blyk toe niks anders te wees as sy vriend het aangedring dat hy saam met hom vergadering toe gaan nie en tweedens as die Hof kyk na bladsy 774 van die Baleka (20) saak wat My Geleerde Vriend nie na verwys nie, dan sal die Hof sien hy sê inderdaad presies dieselfde as wat hy gesê het in die Mashela saak. In die Mashela saak is die woorde "force" gebruik en hier het hy presies dieselfde gesê. Hy sê hy het eers probeer om na die winkels te gaan. Hy het eers probeer wegbly van die vergadering af, maar sy vriend het toe vir hom gesê maar die winkels is toe, kom saam, toe gaan hy saam. Dit is met respek presies dieselfde as wat hy in die Mashela saak getuig het.

Die volgende aspek is of die getuie van die begin (30)

van/...

van die toespraak van Esau by die vergadering was of nie. Daar word verwys deur My Geleerde Vriend na bladsy 999 van die Baleka saak en dan word gevra die Hof moet dit vergelyk met bladsy 539, 647, 701 en 702, 692 en 693 - 963. Met respek, My Geleerde Vriend het gesê volgens hierdie laaste bladsye van die Mashela saak was dit duidelik dat daar twee sprekers reeds gepraat het toe hierdie getuie by die vergadering opdaag. Ek wil betoog dat nie een van hierdie bladsye sê dit nie.

Die volgende vraag wat daar ter sprake gekom het, is (10) of Esau voor 3 September 1984 al gepraat het oor geweld.

HOF : Wag nou net so 'n bietjie. Is ons nou by 'n ander onderwerp?

MNR. FICK : Dit is korrek.

HOF : Wel, is mnr. Bizos nie korrek wat betref bladsy 701 nie, as jy dit vergelyk met 999? Die vraag heel bo aan die bladsy is "I want to ask you another question about Mr Raditsela. I think you have made it clear to the Court that Mr Raditsela was busy talking when you came in? -- Yes." Dan word daar gesê "At page 999 of the record in the Delmas (20) trial you were asked - I should perhaps give you the entire context" en dan word dit aangehaal wat hier gesê is en die vraag was "Were you there from the beginning of Raditsela's speech?" Die antwoord is "It will mean then he made another speech, but in the speech which he made while I was present he never did." "And you listened to the speech from the moment it started? You did not come in halfway? -- When he started addressing in that speech I was there, not that I found him already busy addressing." "Right, you were there from the beginning? -- Yes, from the beginning of the (30) speech/...

speech." Nou sê hy daardie is verkeerd "That is false."
"You did not say that? -- I told the court at Delmas that
on my arrival he was busy giving a speech."

MNR. FICK : Die aspek wat ek oor handel is, My Geleerde
Vriend het gesê dat op hierdie bladsye sal die Hof vind, onder
andere, dat hy gesê het daar het twee mense reeds klaar
gepraat toe hy daar gekom het en met respek dit blyk nie uit
enige van hierdie bladsye nie.

HOF : Ja-nee, maar toe wou u verder gaan na 'n ander onder-
werp toe en dit is ook 'n aspek wat mnr. Bizos aangehaal (10)
het.

MNR. FICK : Dit is so. Wat hierdie selfde aspek aanbetref,
wil ek net verder ook meld dat in die een saak blyk dit dat
die getuie is vertolk Esau het gepraat. Die woord "speak"
was gebruik. Die ander saak is pertinent gevra, het hy die
gehoor "address". Verder blyk dit dat toe hy by die saal
inkom, hierdie getuie, was daar 'n klomp mense op die verhoog
wat daar was. Nou wil ek aan die hand doen dat dit moontlik
kan wees, in die lig van die feit - die tolk wat getolk het
toe hierdie man sy hoofgetuienis gegee het in die ander (20)
saak, was heeltemal 'n ander tolk as toe die man begin kruis-
verhoor is. U sal dit merk uit die Mashela saak. Die tolk
het gesê "Ek weet niks wat hier aangaan nie." Toe het die
regter gesê ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Ja, die tolk het nog gesê hy was in Pietersburg op
rondgang.

MNR. FICK : Dit is korrek. Ek wil aan die hand doen dat
dit moontlik kan wees dat dit is waar die probleem kan wees.
Dit kan wees dat hierdie Esau gepraat het met mense op die
verhoog in die sin en toe hy gevra is pertinent oor die (30)

"address"/...

"address" dat dit nou so uitkom.

HOF : Wel, ons moet die notule neem op gesigswaarde. Ons kan nie op hierdie stadium h kritiek op die notule gaan uit-oefen nie.

MNR. FICK : Nee, dit is so, maar ek wil net aan die hand doen dit is h moontlikheid wat kon gebeur het dat die getuie verwar is as gevolg van die gebruik van verskillende woorde.

Dan h volgende aspek, dit is die vraag of Esau al voorheen, voor 3 September, gepraat het oor geweld. U sal vind die bladsye waarna verwys word is 1 001 van die Baleka saak(10) en dan ook 656 tot 8 van die Mashela saak. Nou wil ek aan die hand doen My Geleerde Vriend is hier besig om onvergelykbare goed te vergelyk. In die Baleka saak op bladsy 1 001 is gevra pertinent het Esau al vantevore op 'n openbare vergadering "a public meeting" gepraat oor geweld, soos hy dit op hierdie vergadering gesê het van 3 September. Op bladsy 656 tot 8 van die Mashela saak gaan dit oor heeltemal iets anders. Dit gaan oor die aspek waar die getuie gesê het dat hierdie man sou gesê het dat "all hell is going to break loose in South Africa" en dit sou gesê gewees het by 'n (20) huisvergadering. Dit is heeltemal h ander ding. Nou sê My Geleerde Vriend dat hierdie man het homself weerspreek. Hy vergelyk onvergelykbare goed.

Dan h volgende aspek oor die vraag oor hoeveel mense was by hierdie vergadering. Hierso vergelyk My Geleerde Vriend weer bladsy 1 001 van die Baleka saak en hy verwys na bladsy 545 en 646 van die Mashela saak. Hier wil ek vir u meld dat op bladsy 1 000 van die Baleka saak - My Geleerde Vriend het in sy betoog gesê daar sou die man op bladsy 1 001 gepraat het van 200 mense en dan in die (30)

Mashela/...

Mashela saak praat hy van duisende. As die Hof kyk na bladsy 1 000 van die Baleka saak, dan sal die Hof vind dat My Geleerde Vriend het vir hierdie getuie probeer vaspen op die getal 200. Hy het vir hom gesê kan dit nie 200 wees nie? Hierdie man wou dit nie toegee nie. Hy wou dit nie toegee nie en op bladsy 545 van die Mashela saak sê hy dat daar meer as 'n duisend mense in die optog was. Afgesien daarvan dat die getuie nie die getal 200 wou toegee nie, vergelyk My Geleerde Vriend weer hier onvergelykbare goed. Hy vergelyk die mense in die saak - probeer hy vergelyk met die mense in die (10) optog en ons weet met respek dat daar 'n klomp mense buite die saal was voor die optog.

Dan die volgende aspek sê My Geleerde Vriend moet die Hof kyk na bladsy 780 ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Laat ons net eers hoor wat is die aspek. Die aspek is of beskuldigde nr. 13 daar was of nie?

MNR. FICK : Of beskuldigde nr. 13 daar was.

HOF : Is dit nou in die saal?

MNR. FICK : In die saal. Dit is korrek. Dit is bladsy 780 van die Baleka saak asook dan vergelyk My Geleerde Vriend (20) dit met bladsy 650 van die Mashela saak. Ek wil eerstens betoog dat beskuldigde nr. 13 was in die Baleka saak nooit uitdruklik genoem dat hy daar in die saal was nie, maar in dieselfde asem wil ek sê die getuie so ook nie vir beskuldigde nr. 2 genoem nie, alhoewel ons almal weet hy het saam met beskuldigde nr. 2 by die saal ingekom. Beskuldigde nr. 13 se teenwoordigheid in die saak het met respek ter sprake gekom in die Mashela saak toe die getuie gevra is pertinent weet hy van enige "leading members of COSAS" wat in die vergadering was. Toe is aan hom gesê maar beskuldigde nr. 13(30

was/...

was hy nie h "leading member" nie, toe sê hy ja. Toe word daar vir hom gesê in die Mashela saak maar het hierdie man nie vir jou kom vra of jy h gedig geskryf het vir hierdie vergadering nie, iets wat in elk geval toe nie gebeur het nie. Daar was nie so h gedig geskryf nie. My Geleerde Vriend wil hê die Hof moet h afleiding maak die man het hom hier weerspreek. Ek wil aan die hand doen hy het hom nie weerspreek nie. In die Mashela saak is hy pertinent gevra oor die gedig. Hy het dit nie genoem in hierdie saak nie. Hy het nie gepraat daaroor nie, omdat, met alle respek, (10) dit h nuttelose feit is. Eerstens het die gedig nooit na vore gekom nie. Hy het nooit die gedig voorgedra nie en dit sou in elk geval geen waarde gehad het, bewyswaarde, van enige aard nie. Daar kan nie h afleiding gemaak word dat, omdat hy nie van die gedig gepraat het in die Baleka saak, hy daarom hom weerspreek het nie.

Dan die volgende aspek. Dit gaan oor die mars. Oor die aspek of Dorcas die enigste persoon was ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Moet h mens dit h mars noem of h optog? (20)

MNR. FICK : h Optog. Was Dorcas die enigste persoon wat mense sou getrek het of geforseer het om by die groep aan te sluit wat deel van die optog was. Die verdediging verwys hier na bladsy 546 - eers 783 van die Baleka saak en 546 van die Mashela saak. Ek wil aan die hand doen dat as die Hof kyk na bladsy 694 tot 6 van die Mashela saak, waarna My Geleerde Vriend nie verwys nie, dan sal die Hof vind dat hy inderdaad die Baleka saak se getuienis bevestig.

HOF : Wat sê hy daar?

MNR. FICK : Die Baleka saak se getuienis is aan hom (30)

gestel/...

gestel, toe sê hy dit is reg. Dit is aan hom voorgelees, toe sê hy dit is reg. Op 695 sal u sien is die hele aanhaling.

HOF : Ja, wat ek ook nog gevra het daar, of hulle fisies getrek is of fisies gehaal is.

MNR. FICK : Dit is korrek. Dan word daar vir hom gevra "Was that true? -- Yes, that is the truth." Dan sal u sien word daar aangegaan na ander aspekte toe.

HOF : Ek dink die onderskeid is dat dit nie 'n botsing inherent is nie. Hy het gesê dat aan sy kant waar hy was, het net Dorcas getrek en die ander kant is nie gedek nie, (10) by daardie gedeelte wat mnr. Bizos aanhaal. Hier dek hy nou die geheel met die aanhaling van die getuienis in hierdie saak.

MNR. FICK : Dan die volgende aspek is oor watter vryheidsliedere gesing sou gewees het in die optog. Daar verwys My Geleerde Vriend na bladsy 782 van die Baleka saak en hy vergelyk dit met bladsy 550 van die Mashela saak.

ASSESSOR (MNR. KRÜGEL) : Ekskuus, daar was nog 'n ander puntjie tussenin. In die een saak was daar gesê al die mense het gesing of die mense het gesing, waar in die Mashela saak dat (20) slegs 'n deel van die mense gesing het.

MNR. FICK : Ekskuus, ek sal dit saam behandel. Miskien moet ek eers kom by die aspek wat u gemeld het, oor die vraag of almal gesing het en of net party gesing het. My Geleerde Vriend verwys daar ook na bladsy 780 van die Baleka saak en 550 van die Mashela saak. Ek wil aantoon dat op bladsy 780 van die Baleka saak is daar niks wat aandui dat die hele groep marsjeerders gesing het nie en op bladsy 549 tot 550 van die Mashela saak, is daar ook niks wat aandui dat slegs die voorste groepie gesing het nie. Dit is duidelik, die (30)

hele/...

hele kwessie van die singery is nie behoorlik uitgepluis in die Mashela saak nie.

HOF : Wel, my indruk is dat op 549 en 550 daar staan dat net 'n gedeelte gesing het en dit is twee- tot driehonderd, dit is in Mashela se saak, maar my indruk is verder dat in die Baleka saak op 782 daar nie 'n verwysing is na hoeveel gesing het nie.

MNR. FICK : Dit is ook so. Ek wil dan verwys na die ander aspek, naamlik watter liedere gesing was. Op bladsy 782 van die Baleka saak sê die getuie uitdruklik hy weet ander (10) vryheidsliedere is gesing, maar hy kan hulle nie op hierdie stadium onthou nie. Hy kan nie onthou nie, maar hy weet daar is ander gesing. Hy het net Siyaya in die hof genoem. Dit, met respek, is geen weerspreking met wat hy gesê het in die Mashela saak nie. Hy het in die Mashela saak net later uitgebring daarop. Sy geheue kon verbeter het. Hy kon onthou het van die ander liede. Dit is geen weerspreking nie.

Die volgende aspek is bladsy 780 van die Baleka saak. Dit gaan oor wie hom sou gevra het om die sogenaamde (20) "marshal" te wees. Dit is 780 van die Baleka saak en My Geleerde Vriend vergelyk dit met bladsy 661 van die Mashela saak. Ek wil aan die hand doen dat die antwoorde nie teenstrydig is nie, as die Hof kyk na bladsy 778 van die Baleka saak, want u sal merk daar is hy gesê dat albei 5 en 13, die twee beskuldigdes, was verantwoordelik vir die opstel van die mense in die optog.

HOF : Wel, albei was "marshals". 5 en 13 was self "marshals" volgens daardie getuienis.

MNR. FICK : Nee, ek sal nie so ver gaan nie. Ek sal net (30)

sê/...

sê dat hy het gesê dat albei was verantwoordelik vir die opstel van die mense in die optog. Nou is dit heel moontlik, daar is nie verder op uitgebrei in kruisverhoor nie ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Is iemand wat die optog opstel nie ook 'n "marshal" nie? Of is dit weer iets anders?

MNR. FICK : Dit mag wees dat hy 'n "marshal" kan wees.

HOF : Sou 'n mens dit in Afrikaans 'n maarskalk noem?

MNR. FICK : Dit mag so wees.

HOF : Dit is nie 'n veldmaarskalk nie, maar 'n straatmaarskalk. (10)

MNR. FICK : Albei was verantwoordelik gewees vir die opstel van die mense in die optog en dit is moontlik, daar is nie verder op uitgebrei nie, dat hy deur 5 kon gevra het om 'n "marshal" te wees self, soos uit bladsy 661 van die Mashela saak blyk en dat hy deur beskuldigde nr. 13 gevra kon gewees het. Dat nr.5 hom gevra het om 'n "marshal" te wees, dit is op bladsy 661 van die Mashela saak en dat hy ook deur nr. 13 na hy aangestel is as 'n "marshal" gevra kon gewees het om die mense langs die kante te beheer soos blyk uit bladsy (20) 780 van die Baleka saak. Daar is geen teenstrydigheid nie, met respek.

Dan die volgende aspek is die kwessie van sy posisie wat hy sou beklee het in die optog. Daar vra My Geleerde Vriend die Hof moet kyk na bladsy 1 021 van die Baleka saak en die Hof moet dit vergelyk met bladsy 667 van die Mashela saak. Ek wil aan die hand doen dat in die Baleka saak bladsy 780 word dit duidelik dat sy aangewese posisie was nie 'n vaste plek in hierdie optog nie. Ek wil aan die hand doen dat as die Hof bladsy 780 lees, dan sal die Hof sien dat daar was (30)

nêrens/...

nêrens gesê dat hy het 'n vaste plek in die optog gehad nie. Daar is net gesê hy moet na die mense kyk langs die kante. Die kruisondervraging wat op bladsy 1 021 voorkom moet met respek in konteks gesien word. Die verdediging het gevra waar hy posisie ingeneem het, voor, middel, die eeste kwart, die agterste kwart van die optog en die getuie het gesê hy het nie 'n vaste posisie gehad nie, maar sy taak was om vorentoe en agtertoe te beweeg.

HOF : Dit is 'n baie, baie snaakse vraag "Now where were you in relation to this procession when it was from here to (10) Checkers?" Dit moet seker dui op die afstand van hier af na Checkers daar anderkant in Delmas, nie met die optog as sulks nie.

MNR. FICK : Ek wil aan die hand doen, hy het nooit gesê hy het wel vorentoe en agtertoe beweeg nie. Hy het wel gesê hy moes na die mense langs die kante kyk, hulle dophou.

HOF : Hy sê "Because of the duties that I was given to look after the people not to move off the road, that is supervising the march, I therefore had to go forward and back. I had no fixed position in the marches. (2) I can tell a (20) person I was at this part of the march. I was approximately in the middle of the march not very far, but approximately in the middle". Dit is toe die kaartjiekantoor aangeval is.

MNR. FICK : Dit is reg. Die vraag in die Baleka saak op bladsy 1 021 was oor die posisie wat die getuie ingeneem het en met respek nie oor die vraag of hy op en af langs die optog beweeg het nie. Die antwoord dat 'n "fixed position" nie aan hom toegeken is nie, is aanvaar. Dit is onbillik om nou hier te kom sê hier is 'n weerspreking.

HOF : Die argument was dat hy daar anderkant gesê het dat (30)

in/...

in die "vanguard" en hier sê hy hy was in die middel.

MNR. FICK : Dit is tog seker op 'n sekere stadium. Verder het hy in die Mashela saak gesê hy was nie heel voor nie, hy was meer aan die voorkant van die optog, maar nie heel voor nie.

Dan 'n volgende aspek. Dit is met betrekking tot die vraag wat was nou die eindbestemming van hierdie optog. Daar het My Geleerde Vriend verwys na bladsy 1 006 in die Baleka saak en in die Mashela saak bladsy 661, 667, 669, 670 en 671. In die Baleka bladsy 1 006 sê die getuie (10) dat hy het gedink dat die dood en die beskadiging van raadslede en raadseiendom sal eers geskied na hulle by Houtkop en mnr. Ganz was. Dit is wat hy gedink het. In die Mashela saak, in al hierdie bladsye gee hy deurgaans dieselfde gedagte, naamlik dat hy gedink het en uiteindelik na die Hof hom 'n paar vrae gevra het, het dit uitgekom hy het gehoop hierdie geweld gaan eers plaasvind na die mars na mnr. Ganz. Met respek, as die Hof na alles in geheel kyk, wil ek aan die hand doen daar is geen weerspreking wat hier plaasgevind het nie. Dit is dood eenvoudig hoe hierdie getuie Esau Radit-(20) sela se woorde geïnterpreteer het, naamlik hy het gedink of gehoop aan die einde van die dag dat die moeilikheid gaan plaasvind na hulle by mnr. Ganz was.

Ek wil verwys dan na 'n volgende aspek. Daar het My Geleerde Vriend, dit het gegaan oor hoeveel mense weggebreek het van hierdie optog daar by Motjeane se huis daar by die steeg. Daar het My Geleerde Vriend verwys na bladsy 1 077 van die Baleka saak en hy vergelyk dit met bladsy 553 van die Mashela saak. Dan sê My Geleerde Vriend dat volgens Baleka se saak het net 'n dosyn of twee weggebreek, maar (30)

in/...

in die Mashele saak blyk dit dat daar n duisend of meer weggebreek het. In die Mashele saak bladsy 553, sê die getuie dat ongeveer n duisend van die optog weggebreek het, maar die dosyn of twee wat My Geleerde Vriend op bladsy 1 077 meld het geen verband met die mense wat uit die optog weggebreek het nie. Die getuie met respek het in ieder geval hierdie dosyn of twee nooit toegegee nie. Hy het gesê "I am not able to describe whether they were a dozen, two dozen or how many." My Geleerde Vriend het hom probeer vaspen, toe sê hy hy kan nie en hierdie getal wat My Geleerde Vriend (10) op hom probeer vaspen het, het betrekking ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Wel, is daar nie op bladsy 786 n antwoord wat klop met die getuienis in Mashele se saak nie?

MNR. FICK : Dit is die volgende punt. Ek sal sê in die Baleka saak bladsy 786 word daar gesê "Ons het ons almal gehaas, n goeie klomp het soontoe gegaan." Dit was elke keer ten aansien van die persone wat in die nabyheid van die huis van Caesar was en dan sê hy dit is n rowwe skatting. Hy sê ongeveer n duisend mense. Dit klop met Mashele. (20)

Die volgende aspek is My Geleerde Vriend sê dat hierdie getuie het homself weerspreek in die twee sake ten aansien van wanneer skote gevuur sou gewees het en wanneer hierdie heining opgelig of gebreek sou gewees het en dan verwys hy na bladsy 786 weer van die Baleka saak en hy vergelyk dit met bladsy 553 van die Mashele saak. Ek wil eerstens aan die hand doen dat die getuienis op bladsy 786 in die Baleka saak is nooit bedoel om n chronologiese uiteensetting van die gebeure by Caesar se huis te wees nie, maar dit is n algemene stelling. Op bladsy 553 van die Mashele saak (30)

word/...

word ewen eens nie uiteengesit wanneer die skote gehoor is nie, voor of na die heining opgelig is nie. Hierdie algemene twee stukkies getuienis kan nie met mekaar vergelyk word en dan sê hier is teenstrydighede nie. Ek wil u byvoorbeeld verwys na bladsy 587 van die Mashele saak waar die getuie presies dieselfde sê as wat hy gesê het in die Baleka saak op bladsy 786 reëls 14 tot 20, naamlik dat die mense Caesar se huis met klippe bestook het toe hulle uit die steeg kom toe hulle op die toneel kom.

Dan n volgende aspek, dit is met betrekking tot of hy (10) nou kon sien die persoon met die vyf liter kan petrol of ontvlambare stof en My Geleerde Vriend doen aan die hand dat op bladsy 787 van die Baleka saak en 581 van die Mashele saak teenstrydig is. Eerstens op bladsy 787 van die Baleka saak beskryf die getuie dat hy gesien het hierdie seun met die vyf liter houer petrol op die aangrensende perseel van Caesar se huis ene Malikiti se perseel. Hy was self daar. Op bladsy 581 van die Mashele saak getuig hy verder dat toe die skietery begin het, het hy om n hoek gaan staan, maar dan op bladsy 582 sê die getuie verder dat toe hierdie skietery op n (20) stadium ophou is hy terug na sy vorige posisie op die perseel waar hy Caesar se huis kon gesien het. Dan wil ek u ook verwys na bladsy 577 van die Mashele saak. Volgens die getuienis in die Baleka saak op bladsy 787 het die skietery reeds gestaak toe die seun met die vyf liter kan met stof doenig raak. Dit pas in by die getuienis in die Mashele saak dat hy terug is na sy vorige posisie by dieselfde perseel waar hy was toe die skietery ophou. Hierdie feit dat hy om n hoek gaan staan het tydens die skietery het nie ter sprake gekom in die Baleka saak nie. Hy is nie daarvoor gevra nie. (30)

Dit/...

Dit het nie uitgekóm in kruisverhoor nie en in ieder geval, dit blyk dat hierdie om die hoek stanery was minder as tien minute terwyl die skietery aan die gang is. Die feit dat hy om die hoek gestaan het, met alle respek beïnvloed niks van sy getuïenis wat hy in hierdie saak gegee het met betrekking tot sy waarnemings wat hy gemaak het in die saak waaroor hy getuig het nie. Sy getuïenis in hierdie saak het elke keer gegaan oor die seun wat ons nou weet wat in hierdie saak ook getuig het dat hy gesien het toe die skietery opgehou het. Daar is geen sin in om die getuie oor hierdie nietige (10) aspek te probeer terugroep nie.

Dan die volgende aspek, bladsy 787. Daar is beweer dat dit wat hy beskryf het is ongeloofwaardig met betrekking tot identiteit en dan sê My Geleerde Vriend die Hof moet kyk na bladsy 787 tot 90 van die Baleka saak en die Hof moet dit vergelyk met bladsy 581 en 584 van die Mashele saak.

HOF : Die bewering is daar dat hy agter 'n muur weggekruip het en dus niks kon gesien het nie?

MNR. FICK : Met respek, soos nou pas gesê is, dit blyk uit die Mashele saak bladsy 584, as die Hof kyk na reëls 19 tot (20) 23, hierdie man was vir ongeveer tussen sewe en tien minute, skat hy dit uiteindelik as hy gevra word in kruisverhoor, agter hierdie muur. Hy het in hierdie saak, die Baleka saak niks getuig wat enige skaduwee werp oor sy getuïenis in hierdie saak nie. Hy het niks getuig van dat hy waarnemings gedoen het in die tyd nie, dat hy mense uitgeken het nie terwyl die skietery aan die gang is, sy waarnemings begin voor die skietery en dan weer na die skietery opgehou het. Dit is die seun met die vyf liter kan. Daar kan niks bygewen of verloor word as hierdie man teruggeroep word nie. (30)

Dit/...

Dit kan niks verander aan die getuienis wat voor hierdie Hof gelewer is nie en dit is in ieder geval nie weersprekend nie.

Dan die volgende vraag is ten aansien van die weerspreking soos op bladsy 1 081 van die Baleka saak voorkom, naamlik of die getuie sou gesê het terwyl die skote nog gevuur was, het 'n jeugdige oor die heining van Caeser Motjeane gespring en daarmee word vergelyk bladsy 605, 610, 611, 612 en 613 van die Mashele saak. Ek wil aan die hand doen as die Hof die Mashele saak bladsy 506 tot 13 lees dan sal die Hof sien daar was 'n ontsettende verwarring gewees. Die Hof kon (10) nie die vrae verstaan soos dit gevra was nie. Die getuie het nie verstaan nie, maar uiteindelik, na al die verwarring opgelos is ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Wag net to 'n bietjie. Is dit 506 of 605?

MNR. FICK : 605 tot 13. Uiteindelik, na al die verwarring opgelos is, was daar net een ding wat oorbly en dit is het die jeugdige oor die heining gespring van Caeser Motjeane voor die skote opgehou het, dit is bladsy 1 080 of het hy na die skote gestop het oor die heining gespring, soos op bladsy 611 reël 27 tot 29 van die Mashele saak voorkom. (20) Daar is net hierdie klein weersprekinkie of die skote opgehou het en of die skote nog aan die gang was toe hierdie jeugdige oor die heining gespring het.

HOF : Ons weet nie eers presies watter jeugdige dit is nie.

MNR. FICK : Dit is korrek. Ek wil aan die hand doen dat hierdie aspek gaan niks aan hierdie saak verander nie.

Hierdie is 'n - as die Hof kyk na die aanklagte teen die beskuldigdes - nietigheid. Dit is 'n sydelinge aspek. Nie een van die beskuldigdes word daar geïdentifiseer nie. Dit gaan totaal niks ten aansien van hierdie man waarneming (30)

verander/...

verander nie.

HOF : Is daar nie 'n ander antwoord op daardie vraag nie? Dit is dat op bladsy 1 080 word gesê dat terwyl die skote aan die gang was, het hy die jong mam opgemerk en op bladsy 787 staan daar toe die lap aan die brand gestee is, toe was die - het die vuur al opgehou.

MNR. FICK : Dit is waarom ek aan die begin gesê het daar was groot verwarring. Daar was verwarring oor wat se vuur praat hulle van. Praat hulle van vuur van skote wat gevuur is? Die getuie het dit self gesê ... (Hof kom tussenbei) (10)

HOF : Dan sê hy ook op bladsy 605 van Mashele dat toe die brandstigters oor die draad gespring het, was daar nie meer 'n skietery nie.

MNR. FICK : Dit is so. Dit is daarom wat ek van die begin af gesê het daar was groot verwarring gewees in hierdie vrae - in die antwoorde wat hierdie man gegee het. Uiteindelik het net daardie een klein aspek oorgebly. Dan ten aansien van die volgende aspek. Die feit van Esau Raditsela wat daar by Caeser se huis sou gewees het of nie sou gewees het nie. Dit is bladsy 780 en 90 van die Baleka saak wat vergelyk (20) word met bladsy 620 van die Mashele saak. Ek wil aan die hand doen dat op bladsy 789 tot 90 van die Baleka saak was die getuie pertinent gevra ten aansien van die beskuldigdes in die Baleka saak en niemand anders nie. Ons weet almal Raditsela is nie 'n beskuldigde nie, terwyl in die Mashele saak op bladsy 720 het dit gegaan eerstens oor beskuldigdes in daardie saak waar Raditsela ook nie 'n beskuldigde en dan oor "any other people that you saw whom you knew", reëls 12 tot 27 en toe praat hy van Esau Raditsela. Dit is met respek geen weerspreking nie, want in ons saak is hy nie pertinent(30) daaroor/...

daaroor gevra nie. Daar is hy pertinent gevra daaroor.

Dan wil ek oorgaan na 'n ander aspek. Dit gaan oor die feit dat hy sou ontken het teenoor die polisie tydens die ondervraging dat hulle geïnteresseerd was in beskuldigdes nrs. 2, 5 en 13. Daar is verwys na bladsy 973 tot 5 van die Baleka saak en dit is deur My Geleerde Vriend vergelyk met bladsy 703 en 622 tot 623 van die Mashele saak.- Met respek, My Geleerde Vriend is foutief as hy beweer dat die getuie sou beweer het in die Baleka saak dat die polisie nie in beskuldigdes nrs. 2, 5 en 13 belang gestel het nie. Dit (10) is 'n verkeerde stelling wat hy gemaak het. Op bladsy 973 reël 21 tot 24 sê die getuie uitdruklik "They questioned me a lot about Oupa Hlomoka, no. 2 accused." Dan op bladsy 974 reël 2 tot 7 van die Baleka saak sê die getuie verder during my interrogation they mentioned quite a number of people's names. I therefore cannot remember he (dit is nou beskuldigde nr. 5) was one of the people's whose name was mentioned there." Hy sê hy weet nie. Dan op bladsy 974 sê die getuie ten aansien van slegs beskuldigde nr. 13, dit is in die Baleka saak, "No, not him, not at all." As die (20) Hof dan nou sou kyk na bladsy 703 van die Mashele saak dan word daar gevra "They (dit is die polisie) had particular interest in the following names" en dan word daar gegee "Joseph Sithole, Sikodi Hlomoka (dit is beskuldigde nr. 2 wat genoem word in die Baleka saak) Malindi (dit is beskuldigde nr. 5)" en dan 'n ander persoon, plus More, dan sê die getuie "Yes". Nêrens is gestel in die Mashele saak oor beskuldigde nr. 13 nie en die ander name word genoem, nrs. 2 en 5 in die Baleka en die Mashele sake. Ek wil aan die hand doen daar is geen dispuut nie. (30)

Die/...

Die volgende aspek is wanneer sou Raditsela se toespraak vir die eerste keer gemeld gewees het tydens hierdie ondervragings en daar het My Geleerde Vriend verwys na bladsy 994 van die Baleka saak en hy vergelyk dit met bladsy 703 van die Mashele saak. In die Baleka saak vind ons op bladsy 994 dat die getuie sê hy het nie met sy eerste aanhouding se ondervraging die kwessie van Raditsela se toespraak van 3 September vermeld nie. Verder op bladsy 994 van die Baleka saak sê die getuie dat hy met kaptein Kruger se besoek tydens sy tweede aanhouding wel Esau se toespraak van 3 September (10) gemeld het en dat hy in sy eerste verklaring wat hy toe nie onderteken het nie, dit nie gemeld het nie. Dit is reëls 9 tot 10, 19 tot 22 en 24 tot 27 van Bladsy 994. In die Mashele saak na 'n groot deurmekaarspul, met alle respek, in kruisondervraging blyk dit uiteindelik eerstens, soos in die Baleka saak, dat die getuie nie in sy eerste aanhouding aan sy ondervragers van Esau se toespraak melding gemaak het nie. Ek verwys u na bladsy 703 reëls 9 tot 10. Tweedens dat hy wel aan kaptein Kruger gesê het van Raditsela se toespraak. Dit strook met Baleka se getuienis. Ek verwys u (20) na bladsy 703 reëls 13 tot 14 en dan blyk dit verder toe hy later 'n verklaring geteken het, het die getuie gesien toe die verklaring teruggelees is dat hierdie verklaring wel melding maak van Raditsela se toespraak van 3 September. Ek verwys u na bladsy 706 reëls 12 tot 16 van die Mashele saak. Dit is met respek nie 'n teenstrydigheid wat voorkom nie, want in die Mashele saak blyk dit dat hy later sy verklaring, wat hy aanvanklik nie geteken het nie, teruggekry het en hy het later hierdie verklaring geteken nadat hy aan kaptein Kruger intussen vermeld het van Raditsela se toespraak. (30)

Ek/...

Ek verwys u ook na bladsy 705 reëls 18 en 26 en bladsy 706 reëls 12 tot 16. Hier is geen weerspreking met respek nie.

Dan die kwessie van of hy 'n lys getoon was met name op en dit gesien het tydens sy ondervraging en daar gaan dit oor bladsy 944 van die Baleka saak en My Geleerde Vriend sê die Hof moet dit vergelyk met bladsy 682 van die Mashele saak, dan sal die Hof sien daar is weersprekings. Op bladsy 944 reëls 20 tot 30 van die Baleka saak blyk dit dat die lys voor sy ondervraer was. Hy het aan die een kant van die tafel gesit en die ondervraer aan die ander kant en die getuie (10) het hierdie lys gesien waar hy lê by die dokumente. Hy sê hy is gevra, die man het gekyk op die lys en dan vra hy vir hom die name wat op die lys staan. Hy het dit gekontroleer. Dan op bladsy 681 reëls 7 tot 15 in die Mashele saak getuig die getuie die polisie het 'n lys gehad, dat hulle van die lys af vrae gevra het oor sekere name vir hom. Ook is hy op 'n vraag gevra toe die lys in die hof aan hom getoon is, identifiseer hy die ding, die lys as dit wat hy gesien het by die polisie. Hy meld verder dat die polisie hom gewys het sy naam is op die lys. Dit is nooit verder op uitgebrei nie. (20) Die polisie het hom gewys sy naam is op die lys. Met alle respek, wat beteken dit? Beteken dit dat hy het gesien die lys lê daar voor sy ondervraers en hy het sy naam gesien? Beteken dit hulle het die lys vir hom gevat en in sy hand gegee en vir hom gesê "Loop kyk, jou naam staan daarop"? Beteken dit hulle het vir hom gesê "Sien jy die lys? Jou naam is daar op"? Of het hy self gesien sy naam staan daar op of het hy die afleiding gemaak sy naam staan daar op, omdat hulle hom gevra het oor sy naam en die name. Ek wil aan die hand doen hierdie ding is heeltemal te vaag om te sê die (30)

man/...

man het homself weerspreek oor hierdie aspek.

Dan is daar 'n aspek oor die sogenaamde hallusinasies wat die man tydens ondervraging ... (Mnr. Krügel kom tussenbei)

ASSESSOR (MNR. KRÜGEL) : Net voor u afstap, is daar nie hier by ons 'n naamlys ingehandig nie?

HOF : Of getoon nie?

MNR. FICK : Ek dink My Geleerde Vriend het hom getoon aan die getuie. Hy is nie ingehandig nie.

MR BIZOS : If my memory serves me correctly, is that (10) because he did not identify - he could not identify it, Your Lordship would not receive it. That is how I remember it.

COURT : It may well be. I also have a vague recollection that that is correct.

MR BIZOS : Whereas in our submission EXHIBIT E in the Mashele case was recognised by him as the list that was before ... (sentence not completed)

MNR. FICK : Dan wil ek na 'n verdere aspek verwys. Dit is die hallusinasies. Daar het My Geleerde Vriend gesê moet die Hof kyk na bladsy 684 tot 5 van die Mashele saak en (20) daar is niks in die Baleka saak daarmee te vergelyk nie. Hy het nie daaroor gepraat nie. Nou wil ek aan u meld dat in die Mashele saak het die getuie gesê in die week van Oktober 1984 met sy eerste aanhouding het hy eers geseê "nearly" en sê hy hy het een keer gehallusineer. Dit is spesifiek na hy gevra is "Het jy gehallusineer?"

HOF : Die hallusinasie het daarin bestaan, as ek reg onthou, dat hy op 'n stadium gedink het daar kom 'n polisieman hom haal en toe het die polisieman hom nie kom haal nie.

MNR. FICK : Dit is korrek. Dit is die hallusinasie wat hy (30)

sê/...

sê hy daar gesien het. In elk geval, met respek, dit is nadat dit uit hom getrek is. Hy het nooit van hallusinasies gepraat nie. Dit is aan hom gestel "Het jy nie gehallusineer nie? Weet jy wat beteken hallusinasies?" Toe sê hy ja, hy weet nie. Toe is hy gevra "Maar het jy nie?" Toe kom die ding uit. In die Baleka saak was nooit so iets aan hom pertinent gevra nie. Daar is 'n klomp ander goed gevra behalwe dit en ek wil aan die hand doen hier is geen weerspreking waaroor die man teruggeroep moet word nie.

Hier is dan die volgende aspek. Dit is nou wat is die (10) rede, waarom die man nou so lank ondervra is. My Geleerde Vriend sê, as die Hof kyk na bladsy 980 van die Baleka saak en vergelyk dit met bladsy 685 van die Mashele saak, dan is daar weersprekings.

MR BIZOS : My Lord, I was wrong, I am sorry. On page 947 Your Lordship admitted the list apparently as AAQ(4).

MNR. FICK : Dan wil ek aan die hand doen in die Baleka saak op bladsy 980 reëls 17 tot 23 sê die getuie die rede vir sy lang aanhouding kan wees omdat sy ondervraers nie tevrede was met sy antwoorde wat hy verskaf het nie en dan sê hy (20) verder alles wat hulle van hom wou geweet het, is wat in sy verklaring vervat is. In die Mashele saak word dit vergelyk met bladsy 685 reël 15 tot die einde van die bladsy. Dan sê sy ondervraers was nie tevrede met die antwoorde wat hy altyd gegee het nie, maar of hulle op die ou end tevrede was met sy antwoorde, kan hy nie sê nie. Nou wil ek aan die hand doen dat die twee stellings, naamlik alles wat sy ondervraers wou weet is in die verklaring vervat, is glad nie teenstrydig met die vraag of hulle op die ou end tevrede was met wat in sy verklaring was nie. Ek wil betoog dat hier is geen (30)

teenstrydigheid/...

teenstrydigheid nie. Hier is geen rede hoekom die man oor hierdie aspek herroep moet word nie.

Dan n volgende aspek sê die verdediging dit het te doen met die druk wat op die getuie uitgeoefen was met sy onder-
vraging, sy verklaring aflegging. Dan sê die verdediging die Hof moet kyk na bladsy 983 van die Baleka saak en dit moet die Hof nou vergelyk met bladsy 707 reëls 10 tot 21 van die Mashele saak en dan sal die Hof nou sien daar is n weer-
spreking. Dan in 983 van die Baleka saak sê die getuie naamlik dat gedagtig aan sy familie en sy gesondheid en (10) die feit dat daar gesê is hy kan vyf jaar tronk toe gaan as hy afwyk van sy verklaring, het hy besluit om by sy verklaring te bly. In die weergawe in die Mashele saak 707 reëls 10 tot 21, naamlik dat hy nou nie meer seker is of hy van sy verkla-
ring sou afwyk as dit nie vir hierdie faktore was nie, is met respek glad nie teenstrydig nie. Om die waarheid te sê, die Staat verstaan nie waarom hierdie as n grond van teen-
strydigheid geopper word nie.

Dit is so ver ek die aspekte het.

HOF : Daar is nog een by en dit is by 983 teenoor 703 en (20) 705 "He did not mention Raditsela's speech in his statement. They were only interested in people who attended meetings and who were at Motjeane's."

MNR. FICK : Ek wil u verwys wat hierdie aspek betref, dit kom vir my in wese ooreen met wat vantevore gesê is oor die vraag wanneer sou hy Raditsela se toespraak ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Wel ek dink die antwoord daarop is te vinde op bladsy 706 van Mashele waar daar wel staan dat Raditsela se toespraak in die "statement" is. (30)

MNR. FICK/...

MNR. FICK : Dit is reëls 12 tot 16.

Ek wil dan verder net in die algemeen betoog dat dit so is soos in R v MAKHUDU waarna My Geleerde Vriend verwys het dat die Hof, om die letterlike vertaling te gebruik, agteroor sal leun om 'n herroeping van getuies toe te staan. Ek wil u egter verwys na die beslissing van S v M wat My Geleerde Vriend ook na verwys het 1976 (4) SA 8 (T) waar daar ook gesê is dat so 'n versoek behoort geweier te word waar die verdediging volle geleentheid gehad het om hulle verdediging te openbaar en aan die getuies te stel. Ek (10) wil u ook verwys na R v GANI 1958 (1) SA 102 (A) op 108 waar SCHREINER, A.R. sê dat die Hof het alle reg, diskresie om kruisondervraging in te kort oor nietige aspekte wat nie die kern van die saak gaan beïnvloed nie. Ek wil aan die hand doen dat daardie reg geld ook by die herroeping van getuies. Dit is my submitisie dat wat My Geleerde Vriend hier opgehaal het is eerstens nie weersprekings nie. Tweedens is dit nietige aspekte wat nie die kern van die saak raak nie, wat nie die identifikasie van die beskuldigdes raak nie. Die verdediging het hierdie man vir etlike dae in die getuie- (20) bank gehad. Hy het meer as tweeduisend vrae geantwoord in kruisverhoor in hierdie saak.

HOF : Hoe tel 'n mens die vrae?

MNR. FICK : Dit is getel. En in die Mashele saak. Dit is 1 083 in die een saak en 1 064 in die ander saak. Dit is elke keer oor dieselfde aspekte, presies dieselfde gebeure. Hy is tot in die fynste besonderhede oor klein aspekte onder-
vra.

HOF : Is dit in die een geval 1 083 en in die ander geval
1 064?

(30)

MNR. FICK/...

MNR. FICK : Ek het dit so.

HOF : Dan is in die een geval vinniger gevra as in die ander geval.

MNR. FICK : Ek het dit opgemerk. In hierdie saak dink ek is die gemiddeld - is daar ongeveer vyf vrae per bladsy gevra en in die ander saak vyftien. Dan wil ek aan die hand doen dat My Geleerde Vriende wil nou na sewe maande hierdie man terug hê. Dit is met alle respek teenoor die getuie onbillik. Hy is twee keer in die hof oor dieselfde aspek ondervra. Hy is in hierdie hof in detail ondervra en nou wil My Geleerde(10) Vriend n tweede byt aan die spreekwoordelike "cherry" hê oor dieselfde aspekte nadat hy die getuie deeglik ondervra het, sy verdediging behoorlik openbaar het en sy saak gestel het aan hierdie getuie. Dan wil ek u net terloops verwys na bladsy 702 van die Mashele saak waar VAN DER WALT, R. vermoed het wat gaan gebeur en dit is blykbaar wat nou hier gebeur. Hierdie getuie moet nou teruggeroep word sodat daardie saak se getuienis nou weer aan hom gestel kan word, nadat hierdie saak se getuienis in daardie saak aan hom gestel is. Ek wil aan die hand doen dit is baie onbillik. Die getuie kan (20) nie so wipplank ry van die een hof na die ander een nie. Wanneer sal ons eendag klaar kry? Ek wil aan die hand doen dat die Hof hierdie versoek van die hand wys.

MR BIZOS : We persist in the application for the recall of the witness and we submit with respect that to try and interpret the apparently contradictory statements by placing liberal interpretations on both in order to try and do away with the contradiction is not with the greatest respect a proper way of approaching the subject. I am not going to answer in detail in relation to each one of the points made(30)

by/...

by Our Learned Friend. What I am going to say is that I will take only three aspects. The first is that this person did not mention that he took cover for about seven to ten minutes where he was not able to see ... (Court intervenes)

COURT : Did you ask him?

MR BIZOS : No, I did not, but the impression that he has created on the record before Your Lordship is that this person had a panoramic view of what was happening. If a person puts himself subsequently in another trial in a position where he could not see during a vital period of the proceedings ... (Court intervenes) (10)

COURT : Why is it a vital period? The vital in this case is the identification of accused no. 5 , no. 2 and no. 13. He identifies no. 5 and no. 13 at the stage when they were standing against a fence and that is after the house was on fire. He identifies accused no. 2 sitting in the road in both cases with his arms folded and that is after the house was on fire, not during the firing when he took cover.

MR BIZOS : With the greatest respect, the version that he has given before Your Lordship is that he went there, he (20) observed everything that was happening and he gives evidence in another trial in which he says that he has taken cover. When he is cross-examined about the details of these matters he blames both the interpreter and the record that has been put to him and I submit that that would have been sufficient to ... (Court intervenes)

COURT : Well, I get the impression that what is put to the witness is not entirely clear to the witness for whatever reason, so he gets the wrong impression of the record of this trial and then he says "That is not what I said", but (30)

in/...

in fact his evidence remains the same. Whether he disputes that he said it or did not say it, the question that one has to look at is did he have a material difference there and here and that is what you have to point out.

MR BIZOS : I submit with respect that these are contradictions. The fact that another passage can be found in which - which may be consistent, makes it a treble contradiction and that is that he contradicted himself but contradicted himself again so that in my submission that is not a reason for our not being allowed to put the contradiction ... (10)
(Court intervenes)

COURT : So, what you want to do is, if he, for example, in the Baleka case said in evidence-in-chief A and in evidence in cross-examination B and he is cross-examined on B in the Mashela case and he confirms B or rejects B and goes back to A, you want to have him recalled to cross-examine him on that difference, because that is part of what you are putting. The difference is already evident in this case.

MR BIZOS : The fact that he says a particular thing at another trial, which is inconsistent with what has been (20) put here, does not make it immaterial that there was this contradiction. This is the argument. I do not know that I make it any better or any worse by repeating it. I submit that the fact that he admitted that he was suffering from hallucinations whilst he was in detention and the evidence that he gave in that trial as to the circumstances under which his interrogators took his statement, whether it is a contradiction or whether it is additional information, I submit with respect the fact that he said that was having hallucinations before VAN DER WALT, J. at the time that (30)

his/...

his statement was being taken and could not distinguish between reality and truth, that in itself is a very important factor on the credibility and the reliability of the witness, but again, I am merely mentioning that . That it is not only the contradictions, but the probabilities or improbabilities that may arise as a result of the answers that he gave before VAN DER WALT, J. and the nature of the inquiry in that case where he actually pointed out a particular person whom he knew well and as I have already indicated the fact that VAN DER WALT, J. was of a particular view is not of course (10) binding on Your Lordship. That is a factor, in my respectful submission ... (Court intervenes)

COURT : But I am asking you did VAN DER WALT, J. reject his evidence?

MR BIZOS : His evidence was not accepted.

COURT : No, no, did VAN DER WALT, J. deal with his evidence and say "I reject his evidence"?

MR BIZOS : I can only deal with that on this basis, may be His Lordship was careful. I have a copy of the judgment in framing the judgment in such a manner, but the ratio in (20) the case is that this witness has pointed out a person whom he knows as taking a very active part in a murderous attack on the deceased and we are going to finish up with the situation - we may finish up with the situation that for the purposes of the identification of a person who takes part in an attack on the basis of this witness's evidence, his evidence not being sufficiently reliable to convict that person, but insofar as the presence of accused nos. 2, 5 and 13 may be evidence against them, then his evidence is accepted in this case. I am entitled to ... (Court (30) intervenes/...

intervenes)

COURT : No, no, let us just analyse that. The fact that an accused in another case is found not guilty on identification does not mean that this witness's evidence is rejected. It may well be that the judge was not able to chose between this witness's evidence and the accused's evidence and because we have the requirement of proof beyond reasonable doubt, therefore the accused were set free and is that not what happened there?

MR BIZOS : Yes. (10)

COURT : Now then on what basis can you make any deduction from the conclusion in this case? --

MR BIZOS : Just this question that if a witness points out X whom he knows, it is not a question of mistaken identity which can happen to the most honest and ... (Court intervenes)

COURT : If Mr X comes along and says he was not there and the judge does not know whom to believe, then Mr X goes scot-free. That is the long and the short of it.

MR BIZOS : That is so, but now, if that is - if he has given evidence and that evidence is before Your Lordship (20) and apparently the nature of the evidence and the quality of the evidence and the circumstances under which his statement was taken both in relation to that accused, and the accused before this court, have been enumerated in both courts, but additional information has come out in that court that this person was suffering from hallucinations, in our respectful submission, that is a fact that cannot be ... (Court intervenes)

COURT : On one occasion when he thought that a policeman had come to call him and he did not come? (30)

MR BIZOS/...

MR BIZOS : He says that he was suffering from hallucinations and he gives this as an example that in fact he could see a policeman in front of him who was not there, then his state of mind during the previous four months whilst this statement was being taken is an important factor to be taken into consideration, but be that as it may, I have nothing further to say in relation to this application, but what I do want to disclose to Your Lordship is that we have in the meantime gone through another record. I do not know whether Your Lordship wants ... (Court intervenes) (10)

COURT : I think we must conclude this application first and the you can bring your next application.

MR BIZOS : I thought that I would give Your Lordship the option of dealing with them both, because the other is in fact short and it is contained in a brief document.

COURT : One never knows, I might get mixed up.

COURT ADJOURNS.

JUDGMENT ON APPLICATION FOR RECALL OF
WITNESS I C NO. 8

(Pages 7 571 - 7 581 sent for revision)

IN THE SUPREME COURT OF SOUTH AFRICA

(TRANSVAAL PROVINCIAL DIVISION)

DELMAS

1986-09-18

THE STATE

versus

P.M. BALEKA AND 21 OTHERS

JUDGMENT ON APPLICATION FOR RECALL OF WITNESS IC NO. 8

K465.57

VAN DIJKHORST, J. The defence applied for the recall of (10) the witness I C no. 8. The facts are these:

His evidence-in-chief in this court lasted two days, 4 and 5 February. On the latter day, only part of the day was utilised. He was cross-examined on 6, 7, 10, 11, 12 and 13 February. On 6 February only part of the day was utilised. After he had completed his evidence in this court, the trial of S v MASHELA and 9 others started in Pretoria before VAN DER WALT, J. Those accused stood trial on a charge of murdering Caesar Motjeane, one of the deceased in the indictment in this case before us. I C no. 8 was called by the state (20) as a witness. The accused were represented by counsel instructed by one of the attorneys for the accused in this trial. I uplifted the embargo on the record of the evidence of I C no. 8 at the request of counsel in Mashela's case to enable him to use it in cross-examination there. That

he /....

he did. The evidence-in-chief was given on 19 and 20 February 1986 and he was cross-examined there on 24,25 and 26 February 1986.

Now it is alleged that there are certain material discrepancies between the evidence of I C no. 8 in that case and in this case. That is the basis for the application for his recall.

Why this application is brought only now when the state has called its last witness, nearly seven months after he gave his evidence in the Mashela case, is not explained. (10) This application is brought under Section 167 of the Criminal Procedure Act no. 51 of 1977. This is not a new section. Its predecessors were Section 210 of Act 56 of 1955 and Section 247 of Act 31 of 1917. Before that the principle that a court had a discretion to call or recall a witness where it was in the interests of justice to do so, was recognised in our courts. See R v GABRIEL 29 1908 NLR 570 and R v CONRAD COHEN AND 4 OTHERS 20 SC 664.

In terms of Section 167 the court has a duty to call or recall a witness if his evidence appears to the court (20) essential to the just decision of the case. The court may in any event, without holding the view that the evidence of such witness is essential, take that step. R v OMAR 1935 AD 230 and R v HEPWORTH 1928 AD 265 In the latter case CURLEWIS, J.A. found it

"somewhat difficult to distinguish the first portion of this section from the second portion, to say when discretion ceases and when the duty begins, because a judge is not likely to exercise his discretion under the first portion of the section unless he thinks (30)

that/...

that it is essential to the just decision of the case." In R v MAJOSI AND OTHERS 1956 (1) SA 167 at 172 MILNE, J. did not have that difficulty and stated that the distinction lay between essentiality and desirability of the evidence for the purpose of arriving at a just decision. WYNNE, J. held in R v IMPEY AND ANOTHER 1960 (4) SA 556 at 562 A that the wide powers under Section 210 must be sparingly and cautiously exercised and should not be used to built up a case for the prosecution or to rebut a defence, such as that of an alibi. (10)

A witness may not be called for the purpose of testing the credibility of another witness on any point entirely irrelevant to the issue. R v IMPEY AND ANOTHER supra 562 B; SINGH v R 1941 (NPD) 11; R v HENDRICKS 1952 (1) SA 138 C; R v SAKEYU 1957 (3) SA 198 (FC) 200 A.

In the conduct of the trial which includes the decision whether to apply Section 167 or not, the judge must see to it that justice is done. R v HEPWORTH supra 277 That is the test which I will apply.

Counsel for the defence referred me to the conflicting (20) decisions of S v KONDILE 1974 (3) SA 774 (Transkei) at 775 D and S v M 1976 (4) SA 8 (T) at 10 H. He submitted, however, that his application fell squarely within the dictum of R v MAKHUDU 1953 (4) SA 143 (T) at 144 D.

As I am bound by the two Transvaal decisions, I need not express an opinion on the Transkei judgment. The two Transvaal decisions, both consisting of benches of two judges, differ, however. In R v MAKHUDU supra BLACKWELL, J. said the following at 144 D :

"This question of recalling a crown witness for cross-(30)
examination/...

examination came before my brother STEYN and myself on 31 July in the case of MONOSI v REGINA 1953 (1) PH H131 in which much the same circumstances existed and I expressed the opinion then, and I reiterate it today, that magistrates should not deny a request that a crown witness be recalled for further cross-examination unless they think that such request is unreasonable or obstructive. The whole problem before our courts is to arrive at the truth. You cannot, you should not convict an accused person upon testimony led by the crown until (10) you have probed that testimony to the fullest legitimate degree. It sometimes happens that a point which should be explored immediately in cross-examination is not explored. In the earlier case I have mentioned that it was because of a change of legal advisers, but whatever the reason may be, my own feeling is that courts should lean over backwards, if I may use the phrase, in assisting the defence to bring out any points which they are anxious to explore. No prejudice is suffered by the crown, no harm is done to anybody and all that (20) results is that the accused is given a fairer trial than he might otherwise receive."

This passage should be read against the background of the facts of that case, which were that the magistrate first refused the recall of the witness who had inadvertently not been cross-examined on a certain aspect and thereafter relied heavily on that aspect to convict.

In S v M supra the court did not refer to R v MAKHUDU. The court did, however, refer to S v KONDILE supra and differed as follows at 10 G : (30)

With/...

"With respect I do not think that a court's discretion to grant or refuse an application for the recall of a witness for cross-examination should be confined to cases where the request is made 'frivolously or as part of deliberate delaying tactics.' That the court has a wider discretion appears from various judicial statements on what the duty of a court is with regard to the conduct of a trial and on the way in which a court should exercise its discretion about the production of evidence so as to ensure a fair trial." (10)

In R v GANI 1958 (1) SA 102 (AD) at 109 SCHREINER, J.A. says :

"A trial court must be accorded all proper powers to control the length to which parties should be permitted to go in investigating matter of a subordinate nature on the fringe of the case. It is of some importance that trials should not be unduly prolonged by an over-elaborate examination of minute details which cannot materially affect the central issue."

In this case a recall of a witness was refused where the sole purpose was to put to him the defence case, which (20) had already been adequately put.

I do not deem it incumbent upon me to choose between the two aforementioned decisions. The wording of Section 167 is clear. It has no need for judicial encrustations, be it barnacles or embellishments. I will apply the section.

This application is unusual. Although it is quite common for previous inconsistent statements to be put to a witness, I have not found a case where a later inconsistent statement has been put to a witness who was recalled. In principle it is not to be ruled impermissible, but to (30)

recall/...

recall witnesses to retract their previous evidence is fraught with danger. A witness may be influenced or coerced to retract his evidence after completion thereof, and then recalled to nullify what he said previously. That is not the situation in this case.

There are, however, a number of factors which have to be taken into account. Our law is that a previous statement made by a witness in another case would only be admissible if shown to be relevant to an issue in the instant case. If the previous statement merely shows that the witness has a ten-(10) dency to exaggerate or in another way impeaches his credibility in general, it is not admissible. CONRADIE v GENERAL ACCIDENT FIRE AND LIFE ASSURANCE CORPORATION LIMITED 1950 (4) SA 331 (0).

The same rule should apply, in my view, where it is sought to recall a witness for the purpose of putting to him an alleged later inconsistent statement. If that later statement has no bearing on an issue in the case, it would serve no purpose for cross-examination thereon. The law does not endorse the maxim falsum in uno falsum in omnibus.

I obtained from counsel for the defence a copy of (20) the record of the evidence of the witness I C no. 8 in the case of R.S. MASHELA AND 9 OTHERS. It took many hours to compare the relevant passages therein with those in the record of our case. I do not think that the optimism of defence counsel upon the outcome of his search for discrepancies is warranted. I found instances where only an answer in cross-examination in our case has been put to the witness without referring him or the court to his evidence-in-chief on that point. Compare pages 787 and 1 080/1 of our trial with pages 605 to 610 of the Mashela trial. I found (30)

instances

instances where the evidence in this trial had, probably unintentionally, been misinterpreted by counsel in the Mashela case and a long cross-examination based thereon. Compare pages 605 to 610 of the Mashela trial.

I found that inherent contradictions between evidence-in-chief and evidence in cross-examination in this trial were exploited by cross-examining him on one version only and not informing him or the court of the other version. Compare pages 787 and 1 081/1 of our trial with pages 605 to 610 of the Mashela trial and pages 786 and 1 077 of our(10) trial with page 553 of the Mashela trial. I found that in order to evaluate his answers in the Mashela case, a painstaking contextual critical evaluation of his evidence as a whole is necessary, with a few exceptions. It would be folly for this court to get embroiled in an evaluation of the evidence in another court unless absolutely necessary. Where a portion of his evidence in this trial was put to him in cross-examination in the Mashela trial and he denied it, the rest of that evidence which, in my view, would have placed it in perspective was not put. Compare page 994 of(20) our trial with page 703 of the Mashela trial. All this occurred without VAN DER WALT, J having a transcript and clearly without either judge or prosecutor being au fait with the evidence put.

The cross-examination at times in the Mashela trial created the impression that the ground was being prepared for a recall of the witness in this trial, though counsel denied that. VAN DER WALT, J. remarked at page 702 that he did not "want a basis laid here for a transcript being supplied to Delmas" when he queried the relevance of a certain (30)

line/...

line of cross-examination. See also pages 661 and 667 of the Mashela record.

I found a considerable number of instances where counsel for the defence in this trial had misread the record of the Mashela trial and had perceived contradictions where none existed. I give two instances upon which much reliance was placed. In our trial the witness gave detailed evidence about the actions of the arsonists stating that when the rag was set alight, the shooting had stopped. Page 787. He had noticed the youth when shots were still being fired. Page 1 080. (10)

In the Mashela trial he stuck to his version saying that when the arsonists jumped over the fence, there was no shooting. Page 605. The evidence at page 1 080 of our trial was read to him at page 609 and he confused its meaning, referring to the firing of the house. He stated that the shooting had stopped when somebody jumped into Motjeane's yard, page 611, and denied having given contrary evidence in this trial, page 612.

In essence his evidence is therefore the same. Counsel in the Mashela trial established that for a short period (20 (less than 10 minutes) during the shooting the witness took cover round the corner of the neighbour's house. Page 584. On that basis he tried to argue that the witness could not have seen anything material. The witness explicitly denied this. Now counsel for the defence in this trial says that on this basis the witness could not have seen accused no. 2, no. 5 and no. 13 standing or sitting near the premises of Motjeane as he testified in this court. That conclusion is absurd. The evidence was that he saw accused no. 5 and no. 13 when a body was dragged from the kitchen door (30)

of/...

of Motjeane's house. Page 790. This is much later than the shooting. He saw accused no. 2 when the house was already burning. That is after the shooting; page 791.

To recall the witness for the purpose of putting misconceptions to him, will lead to endless and fruitless debate resulting in total chaos. In fact, I was impressed by the overall consistency of this witness, bearing in mind his lengthy cross-examination in both courts. In my view no good purpose will be served by recalling the witness on discrepancies which existed in his evidence before this (10) court where the cross-examination in the Mashela trial did not take the matter materially further.

There are apparently the following contradictions:

- (1) In our trial he stated that he was at the meeting on 3 September from the beginning of Raditsela's speech. Page 999. In the Mashela trial he stated that Raditsela was busy speaking when he arrived. Page 647 and 701.
- (2) In the Mashela trial he stated that he saw accused no. 13 in the hall on 3 September 1984 and that accused no. 13 asked him if he had prepared a poem. Page 650. (20) In our trial he stated that he did not recall seeing accused no. 13 in the hall and did not mention speaking to him there. Page 780. He did, however, mention that accused no. 13 was outside the hall afterwards, setting up the march. It should be borne in mind that it is common cause that accused no. 13 was in the march. This was put by Mr Bizos.
- (3) In our trial the witness mentioned that freedom songs were sung and one of them was "Siyaya." He could not remember the others. Page 782. In the Mashela trial (30)

he/...

he gave the names of three songs. "Thambo is in the bush." "Mandela is ours, we are following him" and "Siyaya." Page 546 and 547.

- (4) In our trial he stated that accused no. 13 asked him to act as a marshal at the march. Page 780. He also testified that both accused no. 5 and no. 13 were marshals and I use that word in the sense of people setting up the march. In the Mashela trial he stated that accused no. 5 asked him to act as a marshal. Page 661. It should be remembered that it is common cause that (10) accused no. 5 was in the march. This was put by Mr Bizos.
- (5) In our trial he stated that as a marshal he moved backwards and forwards along the procession and that he was somewhere in the middle of it. Page 1 021. In the Mashela trial he stated that he remained in the vanguard of the march. Page 667.
- (6) In our trial he denied that he had been shown a list of suspects during interrogation at his first detention though he had seen it as the interrogator used it in interrogating him. Page 943 and 944. In the Mashela (20) trial he admitted that EXHIBIT E, a list was shown to him. His name was pointed out to him. Page 681. I fail to see the relevance of this last difference. It is an entirely peripheral matter.

At present I hold the view that clarification on these apparent contradictions does not appear to be essential to the just decision of the case. Especially as I do not know exactly whether the denial of any of these matters forms a part of the defence of any of the accused. It may be that my view will change when the accused have presented (30) their/...

their case. I do not think that it is desirable to recall the witness at this stage. He gave evidence some seven months ago and was cross-examined in tandem and at length by two senior counsel on the same issues. He is entitled to some consideration.

A refusal of the application will not in my view materially affect the options of the defence after the closure of the state case. I say this in view of the nature of the issues raised in argument as to the so-called discrepancies. As my ruling is interlocutory, the defence is at liberty (10) to renew their application at the end of its case, when we have more clarity on the relevance of the matters mentioned.

The application is refused.

- - - - -

MR BIZOS : My Lord, there is a further application for the recall of a further witness. In Support of that application I have a record of the S v TSETSI ELIAS MOKELE, a name which may not mean anything to Your Lordship and the learned assessors, but he was also know to his friends, alleged co-conspirators and was referred to in this report as Stompie. The witness that we ask to be recalled is I C no. 6.

We have a copy of the complete record which went on matters which are not directly relevant as a whole - (10) directly relevant to the issues in this case, but we do have with a certificate the complete record which I will make available to Your Lordship's registrar. What we have done in the hope of assisting Your Lordship and Our Learned Friends for the state because of the little time we had yesterday I would ask Your Lordship to receive a document prepared in support of this application which I ask hand to leave in. I have given a copy of it to the state. What we have done is that there is a comparative table. Your Lordship will see on the first two pages with pages and in some instances (20) line numbers and the pages have been annexed, but the complete record is available.

We do not want to advance any further submissions on the law to Your Lordship, because Your Lordship has already given a judgment in this matter. I may say that this application is brought at this stage because we did not want to disturb the rhythm in which the state was leading its case. We ourselves were particularly busy dealing with the matters that the state was placing before the court and in addition permission had to be obtained in order to make use of the (30) record/...

record. We rightly or wrongly thought it advisable that we should do it before the state closes its case in order to give it an opportunity to do what it wanted to do in that regard, depending on what the fate of the application was.

The gravamen of the contradictions between the trial - perhaps Your Lordship should have the complete record.

I C no. 6 says in our trial that he gave pamphlets to Stompie and we have given Your Lordship the reference to that. If Your Lordship turns to pages 104, 160, 161, 165, copies of which have been annexed, he only gave pamphlets to the (10) two persons whose names appear on the schedule that we have prepared for Your Lordship and he concedes that the evidence in this court was incorrect. Then whether in fact he accompanied Stompie from the country that he was in to here, he said in cross-examination on page 428 to 429 that he went on the one day trip to the country outside in the company of Stompie and left Stompie there. In cross-examination in that trial he concedes that he never crossed the border from the - of the two countries in the company of Stompie. He is further cross-examined in this regard to the same effect at these (20) other pages.

Then he said that his knowledge of the whereabouts of Stompie, that is summarised, it is point number 3 and we submit that he contradicted himself at page 167 to 169. Then he said that he had taken a document from Stompie, which is described in the fourth point and he denies that that happened in the other trial.

Finally, he put himself in a position before Your Lordship which would have enabled him to assess the nature of the people that Stompie brought there and Your Lordship has to (0)

read/...

read the word contacts in the context in which he meant it on a previous page, that is in the second column that he concedes that that evidence too was incorrect.

We would submit that if these contradictions are in fact contradictions, as we submit that they are, and if they are put to him and they are placed before Your Lordship we will be able to argue to Your Lordship that this witness was a particularly accommodated witness to the state when people for the particular area before - were before Your Lordship, but that at a time when it did not appear that (10) that accommodation had to take place, he contradicted himself and on that basis we submit we are entitled to have this witness recalled. Thank you, My Lord, that is all we have to say in relation to the application.

MNR. JACOBS : U Edele, ek sal ongelukkig nie nou kan antwoord op hierdie ding nie. Ek het nou net die verdediging se stukke gekry. Ek het ook net die bladsye wat die verdediging hier aangeheg het gekry. Ek weet nie wat is die volledige inhoud van sy ... (Court intervenes)

COURT : Have you got a further copy of the record for the (20) state?

MR BIZOS : Unfortunately not. Our resources are not inexhaustible and we did look through it and it did not appear that it was - but we thought that we would make the one copy available. If we are asked to make another copy available, we will naturally do so.

COURT : What we can do is, the state can have my copy first and then in some way or other they can get it to me.

MR BIZOS : Well, we will appreciate that very much.

COURT : I think it would be a lot of extra costs to go and (30) duplicate/...

duplicate a copy which may not be very relevant.

MR BIZOS : We are satisfied that unless they want to check something back on the evidence-in-chief which may explain it.

HOF : Mnr. Jacobs, hoeveel tyd het u nodig?

MNR. JACOBS : Ek moet samesprekings voer vanmiddag as die hof hier klaar is met die verdediging oor erkennings dat ons daar finaliteit kan kry oor die bande. Daar is 'n paar punte wat ons nog moet deurgaan. So, ek sal vanmiddag nie, tyd kan hê om aan die dinge te kan werk nie. Ongelukkig, want ek wil graag daardie erkennings klaar kry dat ons dit (10) vir die hof kan gee. Dan is daar ook 'n kwessie van ander erkennings. Ek wonder of dit nie tot Maandag kan wees nie, dat ek vanmiddag kan kans kry ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Wel, is daar nie nog 'n aansoek wat gaan kom nie? Het u nie nog 'n aansoek nie? Ons kan nie elke keer net een aansoek hê op 'n slag en dan die saak uitstel nie.

MNR. BIZOS : Nee, dit is die laaste. I went through the record in relation to the third person and came to the conclusion that although there are contradictions, they are so far removed from the points in issue that I was not (20) going to worry Your Lordship in regard to that.

COURT : Do you have any objection of the matter standing down till Monday?

MR BIZOS : No, My Lord. I do not think so, because I do believe that we are all very busy tying up loose ends and the accused have to be consulted in regard to a number of matters and I think that the time will be well spent by myself and my colleagues - both for the state and the defence - to tie up those loose ends.

MNR. JACOBS : Dan is daar net een ding wat ek wil by vra (30)

en/...

en dit is dat ek wil net seker maak ek verstaan - ek weet nie of dit so op die rekord staan nie - dat hierdie getuie was nog nie klaar gekruisvra gewees nie.

HOF : Watter getuie?

MNR. JACOBS : I C nr. 6, in die ander saak nie, want die Stompie het weggehardloop. Hy het nie sy verhoor end uit gestaan nie. Hy het borg gekry en weggehardloop. Die getuienis hang nog in die lug daar. Ek weet nie hoe sal dit dit hier beïnvloed nie, maar dit is 'n faktor wat ek dink die Hof moet weet. (10)

HOF : Ja, maar as dit 'n wesenlike weerspreking is al sou dit nou wees dat die man weggehardloop het daar dan behoort dit nie hierdie saak te beïnvloed nie.

MNR. JACOBS : Nee, ek noem dit net, dat 'n mens dit net in gedagte het.

HOF : Nee, dit is in orde.

HOF VERDAAG TOT 22 SEPTEMBER 1986.